

Utbildningsinspektion i Pihlskolan, gymnasieskola, komvux, sfi och särvox

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Pihlskolan	Antal barn/elever/studerande
Gymnasieskola	256
Kommunal vuxenutbildning, komvux	98
Svenskundervisning för invandrare, sfi	71
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvux	12

Pihlskolans rektorsområde omfattar ungdomsgymnasium, grundläggande vuxenutbildning, kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi) och vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux). Utbildningen i ungdomsgymnasiet omfattar de nationella programmen: hotell- och restaurangprogrammet (HR) (riksrekryterande), industriprogrammet (IP) (riksrekryterande), naturbruksprogrammet (NP) (riksrekryterande), naturvetenskapliga programmet (NV), samhällsvetenskapliga programmet (SP) samt det individuella programmet (IV). Inom ramen för vuxenutbildningen genomför och planerar man också för påbyggnadsutbildningar med vattenbruk och industridesign A och B.

Skolan har ca 45 anställda, av vilka ca 40 är lärare. Ca 15 lärare har tjänst i gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Ca 10 lärare har bara undervisning i vuxenutbildningen. Lärarna är organiserade i arbetslag: NV – NP, HR – SP, IP, komvux, sfi och särvux.

Skolans lokaler är från 1950 och 1960-talen. Viss del av kärnverksamheten finns i angränsande byggnader i kommunen. Industriprogrammets lokaler finns hos Rinman Education AB, som finns i Ovacos industriområde i Hällefors. Naturbruksprogrammets lokaler finns i Sävenfors vattenbruksskola, ca en mil utanför centralorten i anslutning till en fiskodlingsanläggning och en hotellverksamhet.

Industriprogrammets karaktärsdel genomförs på entreprenad av Rinman Education AB och Naturbruksprogrammets karaktärsdel genomförs på entreprenad av Studieförbundet i Eskilstuna i samarbete med bl.a. Hällefors Fiskevårdsförning. Kärnämnen i IP och NP, liksom i övriga program, ges av och vid Pihlskolan eller av lärare från Pihlskolan i programmets egna lokaler.

Samverkansavtal för gymnasieutbildningar finns med Örebro kommun.

Genomförandet av inspektionen i Pihlskolan

Skolverket sände den 21 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Pihlskolan har bestått av undervisningsråden Nils Eklund och Ewa Pettersson. Besök i Pihlskolan gjordes 9-10 mars och den 20 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Pihlskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Pihlskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektor, lärare i gymnasieskolan, komvux, sfi och med studie- och yrkesvägledaren samt med elever och vuxenstuderande i gymnasieskolan, komvux och sfi samt föräldrar till elever som ej fyllt 18 år. Vidare har samtal förts med studerande i sär-vux.

Lektioner i svenska, matematik, språk och karaktärsämnen besöktes liksom industriprogrammet och naturbruksprogrammet i deras anläggningar.

Under besöket fördes också samtal med administrativ personal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Pihlskolans utvärdering av måldokumentet för Bildningsnämndens verksamhet 2004-01-20 framhålls vikten av att eleverna skall känna en gemenskap inom programmen men också över programgränser. Utbildningen skall vidare präglas av insikt om alla människors lika värde och ett demokratiskt synsätt. Skolans enkätundersökning som är redovisad i kvalitetsredovisningen för 2002 visar att de flesta eleverna känner sig trygga i skolan.

Föräldrarna har förtroende för att gymnasieskolan tar hand om arbetet med kränkande behandling, mobbning och inre arbetsmiljöarbete. De har inte varit delaktiga i utarbetande av policydokument eller handlingsplaner. Elever och vuxenstuderande uttalar att de har en god social gemenskap. De flesta eleverna och vuxenstuderande känner sig trygga. Skolan har vid några tillfällen haft problem med kränkande behandling men då har personalen genast tagit tag i problemet.

Inspektörerna bedömer att eleverna och de vuxenstuderande i Pihlskolan, liksom lärarna tar ansvar för sin arbetsplats och skolmiljö. De små enheterna för naturbruksprogrammet och industriprogrammet har en skolmiljö som har en närhet till omgivande samhälle.

Föräldrarna ger uttryck för att deras ungdomar känner en lust att lära.

Ett mål i "Arbetsplan för Särvox, Hällefors" är att de studerande med skolans hjälp skall få större tilltro till sig själva och vad de kan samt stärka dem och deras identitet. Samtal med de studerande visade att de tog ansvar för sitt lärande och att de upplevde verksamheten trygg.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Pihlskolan resultatet när det gäller normen och värden är bra.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Pihlskolans kvalitetsredovisning är ett prioriterat mål att alla elever skall klara av gymnasieskolan. Enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) är andelen elever som fullföljer programmet och fått slutbetyg på fyra år, i kommunen 86 procent, jämfört med rikets 79 procent. Skolan har redovisat att dryga hälften av eleverna på IV börjar på nationellt program efter ett år. Betygspoängen är i genomsnitt för 2003, 13,1 att jämföras med rikets 14,0.

Ingen elev som påbörjade utbildningen 2002 i Pihlskolan har avbrutit utbildningen. Åtta elever har dock bytt studieväg efter ett år.

Elever och vuxenstuderande känner till betygskriterier och kursplaner för de olika kurserna. De studerande i sfi känner inte till målen i sina kurser.

Flertalet av de studerande i vuxenutbildningen når sina individuellt uppsatta kunskaps- och kursmål. I särvox har de studerande individuellt uppsatta mål utifrån kursplanerna och utifrån sina egna förutsättningar. Läraren uppger att de studerande lär och många når sina uppsatta mål. Enligt kvalitetsredovisningen 2002 är resultaten på klarade sfi-prov inte tillfredsställande. Vid inspektionsbesöket redogjorde lärarna för olika orsaker till detta, bl.a. är många av de studerande analfabeter. Skolan har även låtit många äldre gå kvar trots att de endast uppnår ett fåtal poäng.

Utbildningen anpassas till elevers och vuxenstuderandes nivå och behov. Policydokument beskriver hur behov av stöd ska fångas upp och ges. Vuxnas lärande har organiserats från undervisning av studerande som inte är läskunniga till vuxenutbildning på gymnasienivå. De studerande i särvox har individuella mål utifrån sina förutsättningar. Deras arbete följs upp kontinuerligt genom avstämningar med läraren.

Elever, föräldrar till gymnasieelever och vuxenstuderande upplever att kunskapsutvecklingen är god. De hålls kontinuerligt informerade om arbetet och resultatet, inte minst genom utvecklingssamtalen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har höga ambitioner och en självkritisk hållning. Skolan når ett gott resultat i gymnasieutbildningen och vuxenutbildningen. De studerande i sfi når godtagbara resultat men de bör förbättras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Pihlskolan finns former för samverkan med elever och vuxenstuderande via elevråd och klassråd. Rektor har träffar och för samtal med representanter för elevrådet. Skolan har skolkonferens tre gånger per läsår.

Eleverna och de vuxenstuderande är medvetna om elevrådets existens, och uttrycker att man kan engagera sig om man vill. En del elever berättar om klassråd. Elever och vuxenstuderande känner att man kan vända sig direkt till skolledningen för att uttrycka önskemål eller framföra synpunkter. Man framhåller också att man kan vända sig till studie- och yrkesvägledaren. Däremot upplever inte eleverna att de kan påverka skolarbetet i den utsträckning som de skulle vilja. Vid intervjuerna uppgav eleverna att de har ett inflytande på skolarbetet men upplever ibland att det är svårt att få gehör för påpekanden t.ex. att under vissa perioder blir det mycket arbetsamt då de har många prov och uppgifter som skall färdigställas för inlämning.

Policydokument finns för jämställdhet mellan könen. Skolan har handlingsprogram för arbetet mot kränkande behandling och visar en inbjudande attityd till elever och studerande med olika bakgrund. När vid något tillfälle främlingsfientliga antydningar uppstått har detta åtgärdats i enlighet med handlingsprogrammet. Lärare och elever uppger också att vårt samhälles värderingar i detta sammanhang behandlas under flera lektionstillfällen och genomsyrar skolans verksamhet.

För elever som inte är myndiga hålls föräldrarna/vårdnadshavarna informerade om elevernas studier regelbundet genom föräldramöten och utvecklingssamtal.

I Pihlskolan finns elever och vuxenstuderande från ett stort antal nationer, inte minst för att Hällefors tar emot många kommunplacerade kvotflyktingar. Sfi, ger möjligheter till att utveckla aktiviteter som engagerar de studerande för egen utformning av sitt lärande. Aktiviteter som "Öppet hus", som presenterar olika kulturella yttringar liksom firande av FN-dagen, skapar mycket goda förutsättningar för att påverka utbildning och skolmiljö. Ett kreativt utnyttjande av lokalerna är en förutsättning för att bedriva utbildning med allt ifrån illitterata vuxna med flera modersmål till redan yrkesutbildade yngre vuxenstuderande.

De studerande i sfi uttrycker att de är mycket nöjda med skolan och personalen. Man känner att man kan påverka sin utbildning, men litat också i stor utsträckning på personalens och skolans organisation och genomförande av utbildningen.

Pihlskolan har väl organiserad skolhälsovård med skolsköterska och skolläkare. Man erbjuder skolhälsovård i enlighet med skollagen. Kuratorn har regelbundna samtal med elever som upplever stress i skolarbetet. En hälsofrämjande åtgärd är att eleverna i gymnasieskolan kan äta frukost för en mindre summa.

Studie- och yrkesvägledning erbjuds både elever och vuxenstuderande i enlighet med skollagen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljön är av god kvalitet. Medinflytandet för gymnasieeleverna är godtagbart men bör förbättras så att eleverna får större möjlighet att påverka sitt skolarbete.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Pihlskolan erbjuds gymnasieprogram och vuxenutbildning. Pihlskolan lägger resurser och stort engagemang för alla elever och studerande.

Individuella studieplaner finns, som hanteras via elevregistret, för såväl elever som vuxenstuderande. Dokumenterade beslut om elevernas och de vuxenstuderandes utbildning finns. Om elever behöver få någon form av särskilt stöd, utöver individuella studieplaner, upprättas åtgärdsprogram.

Utbildningarna som erbjuds i gymnasiet är nationella program och uppbyggda enligt de nationella programplanerna. Svenska som andra språk erbjuds som alternativ till svenska. Modersmål erbjuds i föreskriven omfattning till de elever som har rätt därtill och som önskar det. Utöver engelska erbjuds franska, tyska och spanska som moderna språk, både som språk som utgår från grundskolans nivå och som nybörjarspråk om föreskrivet antal elever finns för undervisningsgrupper. Inga andra moderna språk erbjuds.

Ungdomsgymnasiet arbetar i små grupper, framför allt inom NP, IP och HR där grupperna som regel aldrig överstiger 16 elever. SP och NV samläser i gemensamma kurser, vilket gör att grupperna där kan bli större.

Arbetssätten är flexibla och man anknyter gärna till verkligheten utanför skolan. Genom nära samarbete med näringslivet och genom Rinman Education får eleverna i industriprogrammet en nära verklighetsanknytning till industrin. Naturbruksprogrammet får en verklighetsanknytning genom samarbete med fiske-

riorganisationer. Hotell- och restaurangprogrammet får en god verklighetsanknytning genom att hålla en lunchrestaurang, med varierad meny, öppen fem dagar i veckan.

Kursen naturkunskap A läses som teori- och praktikdag under sex heldagar. Dessa är mycket uppskattade av eleverna.

Reducerat program förekommer i ganska stor utsträckning enligt lärarna. Lärare uttrycker oro över att det är för lätt att reducera i studieplanen. Det är framför allt i språk som elever reducerar sina program. Även kursen matematik B för SP-elever reduceras ofta.

Elever i behov av särskilt stöd får stöd inom klassens ram. De har också möjlighet att få extra läxhjälp på kvällstid två timmar varje vecka då eleverna får stöd av två lärare på det elevhem som skolan anordnar för elever som inte är bosatta i kommunen. Skolan har en specialpedagog som har halva sin tjänst på IV men som också går in i någon klass för att stödja elever. Han ger också handledning till lärare. Elever med funktionshinder får stöd i god omfattning.

Klasskonferenser hålls två gånger per termin. Betygssamtal hålls med samtliga elever ungefär i mitten på varje kurs. Lärare uttrycker att de känner sig osäkra kring betygssättningen då det inte alltid finns någon mer lärare som undervisar i samma kurser. De saknar någon att diskutera betygskriterier med.

Sfi-utbildningen omfattar ett vitt spektrum av bakgrund hos kursdeltagarna. Undervisningen består av fyra nivågrupper: analfabeter, nybörjare, fortsättningsgrupp 1 och fortsättningsgrupp 2. Inspektörerna förstår svårigheterna i att organisera utbildning över ett så vitt fält. Nära och förtroendefulla kontakter mellan de studerande och lärarna är påtaglig. De studerande upplever att de kan påverka förhållandena och innehållet i utbildningen även om de fäster stor tilltro till lärarnas goda råd, planering och kompetens. De studerande i sfi känner dock inte till målen i sina kurser. Utbildningen kombineras med praktik på företag, i kommunen eller i samarbete med ABF.

För elever och studerande organiserar skolan en orienteringskurs s.k. "Orkvux-utbildning" i svenska, svenska som andra språk, matematik, samhällskunskap och data. Man utgår från den nivå, där de studerande befinner sig och erbjuder olika studieformer och arbetssätt. Både de vuxenstuderande och lärare vittnar om att de studerande är med och påverkar uppläggningsen av kurserna och ger förslag till övriga aktiviteter.

Elever eller studerande med utländsk bakgrund får efter att ha uppnått Godkänd på Skolverkets centralt fastställda prov tillfälle att ytterligare utveckla det svenska språket i "Orkvux". Intagning sker kontinuerligt under höst- och vårterminen. Kursböcker får lånas. Utbildningen kan kombineras med praktik på företag, i kommunen eller på ABF. Arbetsplanen för "Orkvux" är tydlig och kommuniceras med alla studerande. Examination i "Orkvux" sker efter nationellt prov för årskurs 5 och efter godkänd examination kan den studerande gå vidare till IV-programmet eller grundläggande vuxenutbildning.

Grundläggande vuxenutbildning motsvarar årskurserna 7-9. De studerande läser svenska, svenska som andraspråk, matematik, samhällskunskap och engelska samt data som tillvalsämne. Lektionerna på grundläggande vuxenutbild-

ningen är till viss del lärarledda och under de studiepass som erbjuds arbetar de studerande på egen hand med tillgång till lärarresurs. Studerande som ännu inte fyllt 20 år får låna kursböcker.

Gymnasial vuxenutbildning ges i kurserna svenska/svenska som andraspråk A-C, engelska A-C, matematik A-C, samhällskunskap A-B, religion A-B, historia A-B. Kurserna erbjuds med studier på distans s.k. assistanskurser, vilket innebär självstudier med handledning vid kursträffar, via e-post samt på studiepass. Samläsning med ungdomsgymnasiet sker i de ämnen som inte erbjuds på assistans eller om den studerande föredrar klassundervisning.

I arbetsplanen för särvux är målet i svenska att de studerande skall utveckla kommunikationen i både tal och skrift för att de skall få tilltro till sig själva och sitt språk. I matematik är målet att försöka få det som är abstrakt för de studerande mera konkret. De studerande arbetar utifrån sina respektive individuella förutsättningar i små grupper. Varje elev har sitt arbetsschema. Skolan har upprättat lokalt bearbetade kursplaner i svenska och matematik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att undervisningen i gymnasieskolan, komvux, särvux och sfi är av god kvalitet. Arbetet med betygsättning är godtagbar men bör förbättras. Möjligheter och rutiner för att säkerställa betygens nationella likvärdighet bör skapas. Sfi-studerandes kännedom om målen för utbildningen är godtagbara men bör förbättras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Pihlskolan leds av en rektor, som har ekonomiskt ansvar och personalansvar. Han är chef för all personal vid enheten. I sin organisation har rektorn en biträdande rektor. Arbetsuppgifterna förstås av skolledarna, men finns inte beskrivna i någon befattningsbeskrivning. Skolan har en ledningsgrupp med rektor, biträdande rektor och ledare för arbetslagen. Administrativt stöd finns för elevadministration, ekonomi och personaladministration.

Skolans styrelse styr skolan genom budgetbeslut, organisationsbeslut och ger ramar för verksamheten. Rektorn känner förtroende från styrelsen och kan arbeta efter skolans styrinstrument. Den biträdande rektorn känner förtroende från rektorn, men också direkt från styrelsen. Beslutsvägar är formella, men de nära kontakterna mellan kommunstyrelse, kommunförvaltning, skolans styrelse, förvaltningsledning, rektorn och skolledningen i övrigt skapar också möjligheter för att samråda och diskutera innan formella beslut tas.

Rektorn tar ett övergripande rektorsansvar i styrdokumentens mening. Han tar också stort ansvar för kommunens delegerade frågor och för bemanningsfrå-

gor. Rektorn har en tydligt samtalspartner i förvaltningschefen när det gäller övergripande frågor. Den biträdande rektorn och ledningsgruppen är samtalspartners i operativa frågor. Intrycket är att ledningen är öppen och präglad av samförstånd och samtal.

Ansvar för uppbyggnaden av påbyggnadsutbildningar och utvecklingen av former för vuxnas lärande har lagts på en biträdande rektor, som tidigare var biträdande rektor med ansvarsområde i ungdomsgymnasiet.

Skolan utvecklar ledningsorganisationen vad det gäller arbetslagens ansvar och befogenheter. Ledare för arbetslag finns ibland på informella grunder och formalisering pågår. Mandat finns uttalade från skolledningen. Legitimitet för arbetsledare finns i arbetslagen. Ledarnas befogenheter är ibland otydliga och vilar på informella grunder utan tydliga och kända rutiner. Ledares tydligt givna ställning minskar ifrågasättande mot skolledningen och osäkerhet i organisationen.

En av sfi-lärarna har en samordnande uppgift för lärarlaget inom sfi. Lärarlaget tar och känner ett stort ansvar för verksamheten och utbildningen. Engagemanget för enskilda studerande är påtagligt. För att ta ansvaret, upplever den samordnande läraren att han har ett moraliskt stöd från skolledningen och framför allt rektorn. Vilka befogenheter han har för att ta egna beslut saknas dock, vilket skapar en oro för vad han får och inte får göra. Lärarlaget fångar upp kursdeltagarnas behov och önskemål och vill gärna omsätta dessa som att t.ex. ordna ett kafé.

Poängplaner och timplaner visar att eleverna får garanterad undervisningstid. I industriprogrammet, naturbruksprogrammet samt hotell- och restaurangprogrammet kan eleverna få mer än garanterad undervisningstid i karaktärsämnena genom frikostig arbetsförlagd utbildning (APU) samt undervisning i produktionssituationer.

Betygskatalog förs och förvaras under betryggande förhållanden i arkiv. Preliminära betyg sätts av administrativa skäl, före avslutade kurser eller före skolavslutning och förs in i betygskatalogen, som i detta skick görs officiell genom att den undertecknas av lärare. Dessa betyg kan sedan ändras när de betraktas som definitiva. Ändring i betygskatalogen sker ofta genom en enkel strykning och inskrivning av nytt betyg i betygskatalogen. Ändringen verifieras genom att läraren signerar ändringen vid detta tillfälle. Det finns ingen möjlighet att se när sådan ändring skett. Det framgår inte heller om det är en ändring av bedömningen eller om det är ett uppenbart skrivfel.

Rutiner och dokumentation finns för hur elevernas närvaro följs upp. Genom att konsekvent arbeta i arbetslagen har personalen också goda förutsättningar att följa upp närvaro och frånvaro.

Pihlskolan gör vissa kvalitetsbedömningar och lämnar kvalitetsredovisningar. Skolledningen gör större delen av den samlade kvalitetsredovisningen även om personalen och till viss del eleverna samt de vuxenstuderande är medvetna om arbetet. Det krävs att man läser flera dokument för att få en samlad bild av kvalitetsarbetet och vilken kvalitet skolan uppnår. Redovisningar finns för flera år, men inte sammanställt för t.ex. läsåret 2002/03. Personalen, eleverna och vuxenstuderande utvärderar enstaka företeelser och kurser. Ett systematiskt arbete

och dokumentation skulle säkerligen ge bättre tillfredsställelse över det nedlagda arbetet. I kvalitetsredovisningen har ingen bedömning gjorts av i vilken mån de nationella målen för särvox och komvux har uppnåtts.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorn tar sitt ansvar för utbildningen. Kvalitetsredovisningen är godtagbar men bör förbättras så att bedömning görs i vilken mån de nationella målen för särvox och komvux uppnåtts. Rutinerna för hanteringen av betygskatalogen är inte godtagbara.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Pihlskolan erbjuds varje elev i gymnasieskolan undervisning enligt poäng- och timplaner som minst motsvarar den garanterade undervisningstiden. I vuxenutbildningen erbjuds tid som erfordras för undervisningen. Distansutbildning tillämpas för vuxnas lärande med återkommande handledningsträffar. Metoder för handledning och uppföljning med elektroniska media finns. För de studerande i särvox erbjuds endast svenska och matematik. Kommunen har inte efterfrågat de studerandes behov av andra ämnen.

Individuella val erbjuds eleverna i stor omfattning. Eleverna ges möjlighet att välja kurser ur en katalog som innehåller samtliga individuella valbara kurser.

Skolan ger god information om valmöjligheter i skolans utbildningsutbud och om valmöjligheter efter avslutade studier. Vid Pihlskolan finns en heltidsanställd studie- och yrkesvägledare. Hon har god kontakt med arbetsförmedlingen och bedriver ett gott uppsökande arbete.

Utbildningen är likvärdig, oberoende av kön, geografisk hemvist, sociala och ekonomiska förhållanden. I en kommun där man tar emot många flyktingar förefaller dessa frågor alltid vara aktuella och naturliga.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har god tillgång till omsorg och utbildning för elever och vuxenstuderande i gymnasieskolan, komvux och sfi. Behov av utbildning för de studerande i särvox bör efterfrågas.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Räknat i heltidstjänster finns 32 lärartjänster. Det är 23 lärare och 25 tillsvidareanställda. Gymnasieskolan har 22 lärartjänster. Lärartätheten i gymnasieskolan är 8,5 lärare per 100 elever. Antalet pedagogiskt utbildade lärare får dock anses vara lågt. Karaktärsärsämneslärarna har en kompetent yrkesutbildning men saknar den formella pedagogiska utbildningen. Skolan har en behörig speciallärare och en behörig studie- och yrkesvägledare. Sfi drivs av ett entusiastiskt lärarlag, av de fem lärarna är två utbildade lärare. Övriga är personer som arbetat med likartade uppgifter under lång tid.

Det geografiska läget ställer särskilda krav i rekryteringsarbetet av lärare. Skolan har inte alltid möjlighet att kunna svara upp till de krav behöriga lärare har för att acceptera tjänst. Man tvingas gå en balansgång mellan vad man vill anställa och villkor för anställning. Inspektörerna uppfattar att skolledningen gör omfattande ansträngningar för att rekrytera lärare.

Personalen uppger att man får kompetensutveckling i den omfattning man behöver. Skolledningen är angelägen om att lärarna deltar i kompetensutveckling.

Eleverna och de vuxenstuderande har tillgång till stöd och extra lärarresurser allt efter hur behoven definierats. Handlingsprogram finns för att identifiera behov av resurser. Resursfördelningen fungerar väl, men större delaktighet skulle skapa förståelse för hur resurserna fördelas. Lokaler och utrustning finns i god omfattning. Biblioteksresurser finns på skolan, men också i samarbete med ett bibliotek, som ligger nästan granne med skolan. Ett antal datorer finns i ett grupprum i komvux. Dessutom finns tillgång till en skolgemensam datorsal.

Industriprogrammets lokaler är mycket ändamålsenliga och omfattar en maskinverkstad, teorisalar och kontor. Samtliga lokaler är anpassade till elever, vuxenstuderande och personal med funktionshinder. Teoriutbildningen inom karaktärsämnen bedrivs i specialanpassade salar, vilka är väl utrustade med bl.a. en telebildanläggning för distansutbildning. Vidare finns datasalar och grupprum. Teknikhallen är mycket välutrustad med bl.a. konventionell och numeriskt styrd utrustning och t.ex. svepelektronmikroskop för studierna i materialteknik.

Naturbruksprogrammets lokaler är ändamålsenliga. Undervisningen i kärnämnen är förlagd till egna lokalerna och Pihlskolan.

Lokalerna för sfi-undervisningen ger möjligheter till en bra undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna för att driva verksamheten är goda. Skolan måste fortsätta att sträva efter att all personal har en adekvat utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Pihlskola övergripande är av god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden så att:

- gymnasieeleverna får inflytande,
- lärare ges möjlighet till diskussioner om betygskriterier så att en likvärdig betygssättning säkras,
- kvalitetsredovisningen förbättras så att bedömning görs av utbildningen i särvux och komvux,
- de studerandes resultat i sfi förbättras och att de får kännedom om målen för utbildningen samt
- behov av utbildning för de studerande i särvux efterfrågas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningens krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Preliminära betyg skrivs in i betygskatalogen och ändras när betyg satts (7 kap. 6 och 18 §§ gymnasieförordningen). Anteckning om att slutbetyg utfärdats skall göras i betygskatalogen (7 kap. 11 § gymnasieförordningen).

Datum	Ort
2004-08-31	Linköping

Nils Eklund
Ewa Pettersson